Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (δεύτερο τμήμα)

της 11ης Ιουλίου 2013*

«Προσέγγιση των νομοθεσιών — Πνευματική ιδιοκτησία — Δικαίωμα του δημιουργού και συγγενικά δικαιώματα — Αποκλειστικό δικαίωμα αναπαραγωγής — Οδηγία 2001/29/ΕΚ — Άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο β′ — Δίκαιη αποζημίωση — Άνευ διακρίσεως επιβολή, με ενδεχόμενο δικαίωμα επιστροφής, τέλους ιδιωτικής αντιγραφής που εισπράττεται για χρηματοδότηση της αποζημιώσεως — Καταβολή των εισπραττομένων εσόδων εν μέρει στους δικαιούχους του δικαιώματος και εν μέρει σε οργανισμούς κοινωνικών και πολιτιστικών σκοπών — Διπλή καταβολή του τέλους ιδιωτικής αντιγραφής στο πλαίσιο διασυνοριακής πράξεως»

Στην υπόθεση C-521/11,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Oberster Gerichtshof (Αυστρία) με απόφαση της 20ής Σεπτεμβρίου 2011, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 12 Οκτωβρίου 2011, στο πλαίσιο της δίκης

Amazon.com International Sales Inc.,

Amazon EU Sàrl,

Amazon.de GmbH,

Amazon.com GmbH, υπό εκκαθάριση,

Amazon Logistik GmbH

κατά

Austro-Mechana Gesellschaft zur Wahrnehmung mechanisch-musikalischer Urheberrechte Gesellschaft mbH,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δεύτερο τμήμα),

συγκείμενο από τους R. Silva de Lapuerta (εισηγήτρια), πρόεδρο τμήματος, Γ. Αρέστη, J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev και J. L. da Cruz Vilaça, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: P. Mengozzi

γραμματέας: K. Malacek, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 6ης Δεκεμβρίου 2012,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

— οι Amazon.com International Sales Inc., Amazon EU Sàrl, Amazon.de GmbH, Amazon.com GmbH και Amazon Logistik GmbH, εκπροσωπούμενες από τους G. Kucsko και U. Börger, Rechtsanwälte, καθώς και από τον B. Van Asbroeck, δικηγόρο,

— η Austro-Mechana Gesellschaft zur Wahrnehmung mechanisch-musikalischer Urheberrechte Gesellschaft mbH, εκπροσωπούμενη από τον M. Walter, Rechtsanwalt, και την U. Sedlaczek,

— η Αυστριακή Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον A. Posch,

— η Γαλλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους G. de Bergues και S. Menez,

— η Πολωνική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους B. Majczyna, M. Szpunar και M. Drwięcki,

— η Φινλανδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την M. Pere,

— η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από την J. Samnadda και τον F. Bulst,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 7ης Μαρτίου 2013,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 5, παράγραφος 2, στοιχείο β′, της οδηγίας 2001/29/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 2001, για την εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος του δημιουργού και συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία της πληροφορίας (ΕΕ L 167, σ. 10).

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ των Amazon.com International Sales Inc., Amazon EU Sàrl, Amazon.de GmbH, Amazon.com GmbH, υπό εκκαθάριση, και της Amazon Logistik GmbH (στο εξής, από κοινού: όμιλος Amazon), και της Austro-Mechana Gesellschaft zur Wahrnehmung mechanisch-musikalischer Urheberrechte Gesellschaft mbH (στο εξής: Austro-Mechana) ως προς το αίτημα της Austro-Mechana περί καταβολής αμοιβής οφειλόμενης λόγω της θέσεως σε κυκλοφορία υποθεμάτων εγγραφής, κατά την αυστριακή νομοθεσία.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

3 Κατά τις αιτιολογικές σκέψεις 10, 11 και 35 της οδηγίας 2001/29:

«(10) Για να συνεχίσουν τη δημιουργική και καλλιτεχνική τους εργασία, οι δημιουργοί ή οι ερμηνευτές και εκτελεστές καλλιτέχνες πρέπει να λαμβάνουν εύλογη αμοιβή για τη χρήση των έργων τους, όπως και οι παραγωγοί για να μπορούν να χρηματοδοτούν αυτές τις δημιουργίες. Οι απαιτούμενες επενδύσεις για την παραγωγή προϊόντων, όπως τα φωνογραφήματα, οι ταινίες ή τα προϊόντα πολυμέσων, και υπηρεσιών όπως οι “κατ’ αίτησιν” υπηρεσίες, είναι σημαντικές. Χρειάζεται κατάλληλη έννομη προστασία των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας προκειμένου να εξασφαλιστεί η εύλογη αμοιβή και η ικανοποιητική απόδοση των σχετικών επενδύσεων.

(11) Ένα αποτελεσματικό και αυστηρό σύστημα προστασίας του δικαιώματος του δημιουργού και των συγγενικών δικαιωμάτων αποτελεί βασικό μηχανισμό ώστε η ευρωπαϊκή πολιτιστική δημιουργικότητα και παραγωγή να εξασφαλίσουν τους αναγκαίους πόρους και να διασφαλιστεί η αυτονομία και η αξιοπρέπεια των δημιουργών και των ερμηνευτών.

[...]

(35) Σε ορισμένες περιπτώσεις εξαιρέσεων ή περιορισμών, οι δικαιούχοι θα πρέπει να λαμβάνουν δίκαιη και επαρκή αποζημίωση για τη χρήση των προστατευόμενων έργων ή λοιπών προστατευομένων αντικειμένων τους. Κατά τον καθορισμό της μορφής, των λεπτομερειών καταβολής και του ενδεχόμενου ύψους αυτής της δίκαιης αποζημίωσης, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι συνθήκες κάθε περίπτωσης. Για την αξιολόγηση των στοιχείων αυτών, πολύτιμο κριτήριο αποτελεί η πιθανή ζημία των δικαιούχων από τη συγκεκριμένη πράξη. Όταν στους δικαιούχους έχει ήδη καταβληθεί αμοιβή σε κάποια άλλη μορφή, λ.χ. ως τμήμα των τελών εκδόσεως αδείας, πιθανόν να μην οφείλεται ειδική ή χωριστή πληρωμή για τον καθορισμό του ύψους της δίκαιης αποζημίωσης. Θα πρέπει να λαμβάνεται πλήρως υπόψη ο βαθμός χρήσης των μέτρων τεχνολογικής προστασίας που αναφέρονται στην παρούσα οδηγία. Σε ορισμένες περιπτώσεις όπου η ζημία του δικαιούχου θα ήταν ασήμαντη, πιθανόν να μην προκύπτει υποχρέωση πληρωμής.»

4 Το άρθρο 2 της εν λόγω οδηγίας προβλέπει τα εξής:

«Τα κράτη μέλη παρέχουν το αποκλειστικό δικαίωμα να επιτρέπουν ή να απαγορεύουν, την άμεση ή έμμεση, προσωρινή ή μόνιμη αναπαραγωγή με οποιοδήποτε μέσο και μορφή, εν όλω ή εν μέρει:

α) στους δημιουργούς, όσον αφορά τα έργα τους,

β) στους καλλιτέχνες ερμηνευτές ή εκτελεστές, όσον αφορά την εγγραφή σε υλικό φορέα των ερμηνειών ή εκτελέσεών τους,

γ) στους παραγωγούς φωνογραφημάτων, όσον αφορά τα φωνογραφήματά τους,

δ) στους παραγωγούς της πρώτης υλικής ενσωμάτωσης ταινιών σε φορέα, όσον αφορά το πρωτότυπο και τα αντίγραφα των ταινιών τους,

ε) στους ραδιοτηλεοπτικούς οργανισμούς, όσον αφορά την υλική ενσωμάτωση των εκπομπών τους, που μεταδίδονται ενσυρμάτως ή ασυρμάτως, συμπεριλαμβανομένης της καλωδιακής ή δορυφορικής μετάδοσης.»

5 Το άρθρο 5 της εν λόγω οδηγίας, με τίτλο «Εξαιρέσεις και περιορισμοί», ορίζει στην παράγραφο 2 τα εξής:

«Τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέπουν εξαιρέσεις ή περιορισμούς από το δικαίωμα αναπαραγωγής που προβλέπεται στο άρθρο 2 στις ακόλουθες περιπτώσεις:

[...]

β) αναπαραγωγές σε οποιοδήποτε μέσο που πραγματοποιούνται από φυσικό πρόσωπο για ιδιωτική χρήση και για μη άμεσους ή έμμεσους εμπορικούς σκοπούς, υπό τον όρο ότι οι δικαιούχοι λαμβάνουν δίκαιη αποζημίωση που συνεκτιμά την εφαρμογή ή όχι των τεχνολογικών μέτρων του άρθρου 6 στο συγκεκριμένο έργο ή άλλο υλικό·

[...]»

Το αυστριακό δίκαιο

6 Το άρθρο 42 του αυστριακού νόμου περί του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας (Urheberrechtsgesetz), της 9ης Απριλίου 1936 (*BGBl.* 111/1936), όπως τροποποιήθηκε με τον νέο νόμο του 2003 περί του δικαιώματος του δημιουργού (Urheberrechtsgesetz-Novelle 2003, *BGBl.* I, 32/2003 (στο εξής: UrhG), έχει ως εξής:

«1. Επιτρέπεται η παραγωγή μεμονωμένων αντιγράφων έργου επί χάρτου ή παρόμοιου υποθέματος, εφόσον γίνεται για ιδιωτική χρήση εκείνου που προβαίνει στην αναπαραγωγή.

[...]

4. Επιτρέπεται η από φυσικό πρόσωπο παραγωγή μεμονωμένων αντιγράφων έργου επί υποθεμάτων διαφορετικών των προβλεπόμενων από την παράγραφο 1 για ιδιωτική χρήση και για σκοπούς οι οποίοι δεν είναι άμεσα ή έμμεσα εμπορικοί.

[...]»

7 Το άρθρο 42b του UrhG ορίζει:

«1. Ο δημιουργός έργου που έχει μεταδοθεί ραδιοτηλεοπτικώς ή έχει διατεθεί στο κοινό ή έχει εγγραφεί σε υπόθεμα εικόνας ή ήχου για εμπορικούς σκοπούς και το οποίο, εκ της φύσεώς του, αναμένεται να αναπαραχθεί, κατά την έννοια του άρθρου 42, παράγραφοι 2 έως 7, διά της ενσωματώσεώς του σε υπόθεμα εικόνας ή ήχου, για προσωπική ή ιδιωτική χρήση, δικαιούται εύλογης αμοιβής (της αποκαλούμενης αμοιβής για αναπαραγωγή επί υποθέματος εγγραφής), οσάκις το υπόθεμα τίθεται σε κυκλοφορία στην εγχώρια αγορά για εμπορικούς σκοπούς και έναντι αντιπαροχής· θεωρούνται υποθέματα εγγραφής τα άγραφα υποθέματα εγγραφής εικόνας ή ήχου που είναι πρόσφορα για τέτοιου είδους αναπαραγωγές ή άλλα υποθέματα εγγραφής εικόνας ή ήχου που προορίζονται για τέτοια χρήση.

[...]

3. Τα ακόλουθα πρόσωπα υποχρεούνται στην καταβολή της εύλογης αμοιβής:

1) ως προς την αμοιβή για αναπαραγωγή επί υποθέματος εγγραφής και την αμοιβή για συσκευές, το πρόσωπο το οποίο, εντός της ημεδαπής, έθεσε το πρώτον σε κυκλοφορία στην αγορά, για εμπορικούς σκοπούς και έναντι αντιτίμου, το υπόθεμα ή τις συσκευές·

[...]

5. Η αξίωση για την καταβολή της προβλεπόμενης από τις παραγράφους 1 και 2 αμοιβής δύναται να προβληθεί μόνον από τις εταιρίες συλλογικής διαχειρίσεως των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας.

6. Η εταιρία συλλογικής διαχειρίσεως των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας υποχρεούται να επιστρέψει την εύλογη αμοιβή:

1) σε όποιον εξάγει στην αλλοδαπή υποθέματα εγγραφής ή συσκευές αναπαραγωγής προ της πωλήσεώς τους στον τελικό καταναλωτή·

2) σε όποιον χρησιμοποιεί τα υποθέματα εγγραφής για αναπαραγωγή με τη συγκατάθεση του δικαιούχου· προς τούτο αρκούν ενδείξεις.»

8 Το άρθρο 13 του αυστριακού νόμου περί των εταιριών συλλογικής διαχειρίσεως (Verwertungsgesellschaftengesetz), της 13ης Ιανουαρίου 2006 (*BGBl.* I, 9/2006), ορίζει:

«1. Οι εταιρίες συλλογικής διαχειρίσεως δύνανται να ιδρύουν οργανισμούς κοινωνικών και πολιτιστικών σκοπών για τους δικαιούχους που εκπροσωπούν, καθώς και για τα μέλη των οικογενειών τους.

2. Οι εταιρίες συλλογικής διαχειρίσεως που προβάλλουν αξιώσεις αμοιβής για αναπαραγωγή επί υποθέματος εγγραφής υποχρεούνται να ιδρύσουν οργανισμούς κοινωνικών και πολιτιστικών σκοπών και να καταβάλλουν υπέρ αυτών το ήμισυ των εσόδων από την είσπραξη της εν λόγω αμοιβής, κατόπιν αφαιρέσεως των σχετικών δαπανών διαχειρίσεως. [...]

3. Οι εταιρίες συλλογικής διαχειρίσεως οφείλουν να θεσπίσουν καθορισμένους κανόνες όσον αφορά τα ποσά που καταβάλλουν οι οργανισμοί τους κοινωνικών και πολιτιστικών σκοπών.

4. Όσον αφορά τα κεφάλαια που καταβάλλονται στους οργανισμούς κοινωνικών και πολιτιστικών σκοπών, τα οποία προέρχονται από την αμοιβή για αναπαραγωγή επί υποθέματος εγγραφής, ο ομοσπονδιακός καγκελάριος μπορεί να καθορίζει, με κανονισμό, ποιες περιστάσεις πρέπει να λαμβάνονται υπόψη από τους θεσπιστέους κανόνες δυνάμει της παραγράφου 3. Ο κανονισμός αυτός πρέπει, μεταξύ άλλων, να διασφαλίζει ότι:

1) η σχέση μεταξύ των ποσών που καταλογίζονται στους οργανισμούς κοινωνικών σκοπών και αυτών που καταλογίζονται στους οργανισμούς πολιτιστικών σκοπών είναι ισόρροπη·

2) όσον αφορά τους οργανισμούς κοινωνικών σκοπών, είναι δυνατόν, κατά πρώτον, να υποστηρίζουν ατομικώς τους ευρισκόμενους σε δυσμενή θέση δικαιούχους·

3) τα ποσά που καταλογίζονται στους οργανισμούς πολιτιστικών σκοπών έχουν ως αποτέλεσμα την προώθηση των συμφερόντων των δικαιούχων.»

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

9 Η Austro-Mechana είναι εταιρία συλλογικής διαχειρίσεως δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας η οποία ασκεί δικαιώματα πνευματικής δημιουργίας και συγγενικά δικαιώματα για την καταβολή της αποζημιώσεως βάσει των υποθεμάτων εγγραφής του άρθρου 42b, παράγραφος 1, του UrhG.

10 Η Amazon είναι διεθνής όμιλος, ο οποίος πωλεί προϊόντα μέσω του διαδικτύου, μεταξύ των οποίων και τα υποθέματα τα οποία αφορά η εν λόγω διάταξη.

11 Εκτελώντας παραγγελίες που πραγματοποιήθηκαν διαδικτυακώς από πελάτες εγκατεστημένους στην Αυστρία, οι οποίοι συνήψαν συναφώς συμβάσεις με την Amazon.com International Sales Inc., εδρεύουσα στις Ηνωμένες Πολιτείες, αρχικώς, κατόπιν, με την Amazon EU Sàrl, εδρεύουσα στο Λουξεμβούργο από τον Μάιο του 2006, ο όμιλος Amazon έθεσε σε κυκλοφορία στην Αυστρία υποθέματα εγγραφής κατά το άρθρο 42b, παράγραφος 1, του UrhG.

12 Η Austro-Mechana ενήγαγε τον όμιλο Amazon ενώπιον του Handelsgericht Wien αξιώνοντας την εις ολόκληρον καταβολή της εύλογης αμοιβής κατά το άρθρο 42b, παράγραφος 1, του UrhG για τα υποθέματα εγγραφής που έθεσε σε κυκλοφορία στην Αυστρία κατά τα έτη 2002 έως 2004.

13 Το ποσόν της ζητηθείσας από την Austro-Mechana αμοιβής βάσει των υποθεμάτων εγγραφής που είχαν τεθεί σε κυκλοφορία κατά το πρώτο εξάμηνο του 2004 ανέρχεται σε 1 856 275 ευρώ. Για το υπόλοιπο διάστημα της περιόδου την οποία αφορά η αγωγή για την καταβολή της αμοιβής, η Austro-Mechana ζήτησε να υποχρεωθεί ο όμιλος Amazon να της παράσχει τα λογιστικά στοιχεία που της είναι απαραίτητα για να προσδιορίσει το ύψος της χρηματικής απαιτήσεώς της.

14 Με την εν μέρει οριστική απόφασή του, το Handelsgericht Wien δέχθηκε το αίτημα παροχής λογιστικών στοιχείων και επιφυλάχθηκε ως προς τη χρηματική απαίτηση. Μετά την κατ' έφεση επικύρωση της αποφάσεως αυτής, το Oberster Gerichtshof επιλήφθηκε αναιρέσεως ασκηθείσας από τον όμιλο Amazon.

15 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Oberster Gerichtshof αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα ερωτήματα:

«1) Είναι συμβατή με την έννοια της δίκαιης αποζημιώσεως, κατά το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας 2001/29, εθνική ρύθμιση βάσει της οποίας:

α) τα κατ' άρθρο 2 της οδηγίας 2001/29 νομιμοποιούμενα πρόσωπα δικαιούνται εύλογης αμοιβής, την αξίωση για την καταβολή της οποίας μόνον εταιρία συλλογικής διαχειρίσεως των δικαιωμάτων δύναται να προβάλει κατά αυτού που θέτει το πρώτον σε κυκλοφορία στην εγχώρια αγορά, για εμπορικούς σκοπούς και έναντι αντιτίμου, υποθέματα που προορίζονται για την αναπαραγωγή των έργων τους,

β) η εν λόγω αξίωση υφίσταται ανεξαρτήτως του αν η κυκλοφορία στην αγορά πραγματοποιείται με παράδοση σε διανομείς, με διάθεση σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα για μη ιδιωτική χρήση ή με διάθεση σε φυσικά πρόσωπα για ιδιωτική χρήση,

γ) πλην όμως, όποιος χρησιμοποιεί τα υποθέματα για αναπαραγωγή με τη συγκατάθεση του δικαιούχου ή τα επανεξάγει προ της μεταβιβάσεώς τους στον τελικό καταναλωτή, δικαιούται να ζητήσει από την εταιρία συλλογικής διαχειρίσεως επιστροφή της αμοιβής;

2) Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως στο πρώτο ερώτημα:

α) Είναι συμβατή με την έννοια της δίκαιης αποζημιώσεως, κατά το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας 2001/29, η περίπτωση κατά την οποία η περιγραφόμενη στο πρώτο ερώτημα αξίωση υφίσταται μόνον εφόσον τα υποθέματα διατίθενται σε φυσικά πρόσωπα τα οποία τα χρησιμοποιούν για αναπαραγωγή με σκοπό την ιδιωτική χρήση;

β) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο πρώτο σκέλος του δευτέρου ερωτήματος:

Όταν τα υποθέματα διατίθενται σε φυσικά πρόσωπα, πρέπει να τεκμαίρεται μέχρις αποδείξεως του εναντίου ότι τα πρόσωπα αυτά θα χρησιμοποιήσουν τα εν λόγω υποθέματα για αναπαραγωγή με σκοπό την ιδιωτική χρήση;

3) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο πρώτο ερώτημα ή στο πρώτο σκέλος του δευτέρου ερωτήματος:

Συνάγεται από το άρθρο 5 της οδηγίας 2001/29 ή από άλλη διάταξη του δικαίου της Ένωσης ότι η αξίωση για την καταβολή δίκαιης αποζημιώσεως που πρέπει να προβάλλεται από εταιρία συλλογικής διαχειρίσεως δεν υφίσταται όταν η εν λόγω εταιρία συλλογικής διαχειρίσεως υποχρεούται εκ του νόμου να διαθέτει το ήμισυ των εσόδων υπέρ οργανισμών κοινωνικών και πολιτιστικών σκοπών και όχι να το καταβάλλει στους δικαιούχους;

4) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο πρώτο ερώτημα ή στο πρώτο σκέλος του δευτέρου ερωτήματος:

προσκρούει στο άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας 2001/29 ή σε άλλη διάταξη του δικαίου της Ένωσης η αξίωση για την καταβολή δίκαιης αποζημιώσεως, που πρέπει να προβάλλεται από εταιρία συλλογικής διαχειρίσεως, στην περίπτωση κατά την οποία έχει ήδη καταβληθεί εντός άλλου κράτους μέλους δίκαιη αποζημίωση για την κυκλοφορία υποθεμάτων, έστω και αν η καταβολή αυτή έγινε ενδεχομένως βάσει κανόνα αντίθετου προς το δίκαιο της Ένωσης;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του πρώτου ερωτήματος

16 Με το πρώτο ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινισθεί αν το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας 2001/29 έχει την έννοια ότι αντιβαίνει προς αυτό νομοθεσία κράτους μέλους η οποία επιβάλλει άνευ διακρίσεως την καταβολή τέλους ιδιωτικής αντιγραφής για την πρώτη θέση σε κυκλοφορία επί του εδάφους του, για εμπορικούς σκοπούς και έναντι αντιτίμου, υποθεμάτων εγγραφής κατάλληλων για την αναπαραγωγή, προβλέποντας, συγχρόνως, δικαίωμα επιστροφής των καταβληθέντων τελών εάν η τελική χρήση των εν λόγω υποθεμάτων δεν εμπίπτει στη συγκεκριμένη περίπτωση την οποία αφορά η διάταξη αυτή.

17 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι, κατά το άρθρο 2 της εν λόγω οδηγίας, τα κράτη μέλη παρέχουν το αποκλειστικό δικαίωμα να επιτρέπουν ή να απαγορεύουν, την άμεση ή έμμεση, προσωρινή ή μόνιμη αναπαραγωγή με οποιοδήποτε μέσο και μορφή, εν όλω ή εν μέρει, στους δημιουργούς, όσον αφορά τα έργα τους, την εγγραφή σε υπόθεμα των ερμηνειών ή εκτελέσεών τους, τα φωνογραφήματά τους, όσον αφορά το πρωτότυπο και τα αντίγραφα των ταινιών τους, όσον αφορά την υλική ενσωμάτωση των ραδιοτηλεοπτικών εκπομπών τους.

18 Παρά ταύτα, δυνάμει του άρθρου 5, παράγραφος 2, στοιχείο β', της ίδιας οδηγίας, τα κράτη μέλη έχουν την ευχέρεια να προβλέψουν εξαίρεση ή περιορισμό αυτού του αποκλειστικού δικαιώματος αναπαραγωγής, όταν πρόκειται για αναπαραγωγή σε οποιοδήποτε υπόθεμα η οποία πραγματοποιείται από φυσικό πρόσωπο για ιδιωτική χρήση και για μη άμεσα ή έμμεσα εμπορικούς σκοπούς, η οποία συνιστά τη λεγόμενη εξαίρεση «της ιδιωτικής αντιγραφής».

19 Το Δικαστήριο έχει ήδη κρίνει ότι όταν τα κράτη μέλη αποφασίζουν να εισαγάγουν στο εσωτερικό τους δίκαιο την εξαίρεση της ιδιωτικής αντιγραφής, οφείλουν ειδικότερα να προβλέψουν, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 5, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας 2001/29, την καταβολή «δίκαιης αποζημιώσεως» υπέρ των δικαιούχων (βλ. αποφάσεις της 21ης Οκτωβρίου 2010, C-467/08, Padawan, Συλλογή 2010, σ. I-10055, σκέψη 30, και της 16ης Ιουνίου 2011, C-462/09, Stichting de Thuiskopie, Συλλογή 2011, σ. I-5331, σκέψη 22).

20 Το Δικαστήριο έχει επίσης κρίνει ότι, καθόσον οι διατάξεις της οδηγίας 2001/29 δεν ρυθμίζουν ρητώς το ζήτημα αυτό, τα κράτη μέλη έχουν διακριτική ευχέρεια να καθορίσουν ποιος πρέπει να καταβάλει τη δίκαιη αυτή αποζημίωση (βλ. προπαρατεθείσα απόφαση Stichting de Thuiskopie, σκέψη 23). Το αυτό ισχύει όσον αφορά τον καθορισμό της μορφής, των λεπτομερειών καταβολής και του ενδεχόμενου ύψους της αποζημιώσεως αυτής.

21 Συγκεκριμένα, ελλείψει επαρκώς ακριβών κριτηρίων του δικαίου της Ένωσης σε οδηγία για την οριοθέτηση των υποχρεώσεων που απορρέουν από αυτήν, εναπόκειται στα κράτη μέλη να προσδιορίσουν, στο έδαφός τους, τα πλέον κατάλληλα κριτήρια προκειμένου να διασφαλίσουν τον σεβασμό της εντός των ορίων που επιβάλλει το δίκαιο της Ένωσης και, μεταξύ άλλων, η οικεία οδηγία

[βλ., όσον αφορά την παρέκκλιση από το αποκλειστικό δικαίωμα του δημόσιου δανεισμού, την οποία αφορά η οδηγία 92/100/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 19ης Νοεμβρίου 1992, σχετικά με το δικαίωμα εκμίσθωσης, το δικαίωμα δανεισμού και ορισμένα δικαιώματα συγγενικά προς την πνευματική ιδιοκτησία στον τομέα των προϊόντων της διανοίας (ΕΕ L 346, σ. 61), απόφαση της 26ης Οκτωβρίου 2006, C-36/05, Επιτροπή κατά Ισπανίας, Συλλογή 2006, σ. I-10313, σκέψη 33 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία].

22 Όπως επισημαίνεται στην αιτιολογική σκέψη 35 της οδηγίας 2001/29, κατά τον καθορισμό της μορφής, των λεπτομερειών καταβολής και του ενδεχόμενου ύψους αυτής της δίκαιης αποζημιώσεως, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι ιδιαίτερες περιστάσεις κάθε περιπτώσεως.

23 Όσον αφορά την εξαίρεση της ιδιωτικής αντιγραφής την οποία αφορά το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας αυτής, το Δικαστήριο έκρινε ότι εφόσον το πρόσωπο που ζημιώνει τον κάτοχο του αποκλειστικού δικαιώματος αναπαραγωγής είναι εκείνο που προβαίνει, για ιδιωτική του χρήση, στην αναπαραγωγή προστατευόμενου έργου χωρίς προηγουμένως να έχει ζητήσει άδεια του εν λόγω κατόχου, κατ' αρχήν το πρόσωπο αυτό έχει την υποχρέωση να αποκαταστήσει τη ζημία που συνδέεται με την εν λόγω αναπαραγωγή, χρηματοδοτώντας την αποζημίωση που θα καταβληθεί στον κάτοχο αυτόν (προπαρατεθείσες αποφάσεις Padawan, σκέψη 45, και Stichting de Thuiskopie, σκέψη 26).

24 Εντούτοις, το Δικαστήριο έχει δεχθεί ότι, λαμβανομένων υπόψη των πρακτικών δυσχερειών να προσδιοριστούν οι ιδιώτες χρήστες και να υποχρεωθούν να αποζημιώσουν τους δικαιούχους για τη ζημία που τους προκάλεσαν, είναι θεμιτό τα κράτη μέλη να προβλέψουν, για τη χρηματοδότηση της δίκαιης αποζημιώσεως, «τέλος ιδιωτικής αντιγραφής» εις βάρος όχι των περί ων πρόκειται ιδιωτών, αλλά των προσώπων που διαθέτουν εξοπλισμό, συσκευές και υποθέματα ψηφιακής αναπαραγωγής και τα οποία ως εκ τούτου, από νομικής ή πραγματικής απόψεως, θέτουν τον εξοπλισμό αυτόν στη διάθεση ιδιωτών ή παρέχουν στους τελευταίους υπηρεσία αναπαραγωγής. Στο πλαίσιο ενός τέτοιου συστήματος, τα πρόσωπα που διαθέτουν τον εξοπλισμό αυτόν είναι εκείνα που υποχρεούνται να καταβάλουν το τέλος ιδιωτικής αντιγραφής (προπαρατεθείσες αποφάσεις Padawan, σκέψη 46, και Stichting de Thuiskopie, σκέψη 27).

25 Το Δικαστήριο έχει ακόμη διευκρινίσει ότι, εφόσον το εν λόγω σύστημα παρέχει στους οφειλέτες τη δυνατότητα να μετακυλίσουν το ποσό του τέλους ιδιωτικής αντιγραφής στην τιμή διαθέσεως του εν λόγω εξοπλισμού, των συσκευών και υποθεμάτων αναπαραγωγής στους ιδιώτες ή στην τιμή της υπηρεσίας αναπαραγωγής, το τέλος αυτό τελικά επιβαρύνει τον ιδιώτη χρήστη ο οποίος καταβάλλει την τιμή αυτή, και τούτο σύμφωνα με την επιδιωκόμενη «δέουσα ισορροπία» μεταξύ των συμφερόντων των δημιουργών και των συμφερόντων των χρηστών των προστατευόμενων αντικειμένων (προπαρατεθείσα απόφαση Stichting de Thuiskopie, σκέψη 28).

26 Εν προκειμένω, στο σύστημα που θεσπίζει το άρθρο 42b του UrhG για τη χρηματοδότηση της δίκαιης αποζημιώσεως κατά το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας 2001/29, το τέλος ιδιωτικής αντιγραφής επιβαρύνει τα πρόσωπα τα οποία θέτουν σε κυκλοφορία, για εμπορικούς σκοπούς και έναντι αντιτίμου, υποθέματα εγγραφής κατάλληλα για την αναπαραγωγή.

27 Κατ' αρχήν, τέτοιου είδους σύστημα, όπως επισημάνθηκε στη σκέψη 25 της παρούσας αποφάσεως, παρέχει στους οφειλέτες τη δυνατότητα να μετακυλίσουν το ποσό του τέλους ιδιωτικής αντιγραφής στην τιμή πωλήσεως των ιδίων αυτών υποθεμάτων ούτως ώστε το βάρος του τέλους, σύμφωνα με την απαίτηση της «δέουσας ισορροπίας», φέρει τελικώς ο ιδιώτης χρήστης ο οποίος καταβάλλει την τιμή αυτή, εάν υποτεθεί ότι ο χρήστης αυτός είναι ο τελικός αποδέκτης.

28 Συγκεκριμένα, το Δικαστήριο έκρινε ότι σύστημα χρηματοδοτήσεως της δίκαιης αποζημιώσεως όπως το περιγραφέν στις σκέψεις 24 και 25 της παρούσας αποφάσεως συμβιβάζεται με τις επιταγές της «δέουσας ισορροπίας» μόνον αν ο επίμαχος εξοπλισμός, συσκευές και υποθέματα αναπαραγωγής μπορούν να χρησιμοποιηθούν για ιδιωτική αντιγραφή και, ως εκ τούτου, να προξενήσουν ζημία στον

δημιουργό του προστατευόμενου έργου. Υφίσταται επομένως, δεδομένων των απαιτήσεων αυτών, αναγκαίος σύνδεσμος μεταξύ της επιβολής του τέλους ιδιωτικής αντιγραφής στον εν λόγω εξοπλισμό, τις συσκευές και στα υποθέματα ψηφιακής αναπαραγωγής και της χρήσεως τούτων για ιδιωτική αναπαραγωγή, οπότε η άνευ διακρίσεως επιβολή του τέλους ιδιωτικής αντιγραφής σε όλους τους τύπους εξοπλισμού, συσκευών και υποθεμάτων ψηφιακής αναπαραγωγής, ακόμη και στην περίπτωση, στην οποία ρητώς αναφέρθηκε το αιτούν δικαστήριο, αγοράς τους από μη φυσικά πρόσωπα, για σκοπούς προδήλως ξένους προς την ιδιωτική αντιγραφή, δεν είναι σύμφωνη προς το άρθρο 5, παράγραφος 2, της οδηγίας 2001/29 (προπαρατεθείσα απόφαση Padawan, σκέψεις 52 και 53).

29 Ωστόσο, το επίμαχο στην υπόθεση της κύριας δίκης σύστημα αντιστοιχεί στην άνευ διακρίσεως επιβολή του τέλους ιδιωτικής αντιγραφής ως προς τα υποθέματα εγγραφής που είναι κατάλληλα για την αναπαραγωγή, περιλαμβανομένης της περιπτώσεως κατά την οποία η τελική χρήση τους δεν εμπίπτει στις περιπτώσεις τις οποίες αφορά το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο β′, της οδηγίας 2001/29.

30 Επομένως, τίθεται το ζήτημα κατά πόσον, στην περίπτωση αυτή, το δικαίωμα επιστροφής του καταβληθέντος τέλους καθιστά δυνατή την αποκατάσταση της επιδιωκόμενης «δέουσας ισορροπίας», σύμφωνα με τις απαιτήσεις της οδηγίας 2001/29, μεταξύ των συμφερόντων του αποκλειστικού δικαιώματος αναπαραγωγής και των συμφερόντων των χρηστών των προστατευομένων αντικειμένων.

31 Συναφώς, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι σύστημα χρηματοδοτήσεως της δίκαιης αποζημιώσεως το οποίο συνίσταται στην άνευ διακρίσεων επιβολή του τέλους ιδιωτικής αντιγραφής επί της θέσεως σε κυκλοφορία για εμπορικούς σκοπούς και έναντι αντιτίμου των υποθεμάτων εγγραφής που είναι κατάλληλα για την αναπαραγωγή, προβλέποντας συγχρόνως δικαίωμα επιστροφής, καθόσον το εν λόγω δικαίωμα είναι ουσιαστικό και δεν καθιστά εξαιρετικά δυσχερή την επιστροφή του καταβληθέντος τέλους, μπορεί να συνάδει με το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο β′, της οδηγίας 2001/29, όταν οι πρακτικές δυσχέρειες για τις οποίες γίνεται λόγος στη σκέψη 24 της παρούσας αποφάσεως ή λοιπές παρεμφερείς δυσχέρειες δικαιολογούν την επιβολή του τέλους αυτού.

32 Συγκεκριμένα, αν κράτος μέλος έχει εισαγάγει στο εσωτερικό του δίκαιο την εξαίρεση της ιδιωτικής αντιγραφής, οφείλει να διασφαλίσει, σύμφωνα με την εδαφική του αρμοδιότητα, την πραγματική είσπραξη της δίκαιης αποζημιώσεως για την αποκατάσταση της ζημίας των δημιουργών λόγω της αναπαραγωγής των προστατευόμενων έργων στην οποία προβαίνουν οι τελικοί χρήστες οι οποίοι κατοικούν στο έδαφος του εν λόγω κράτους (βλ., συναφώς, προπαρατεθείσα απόφαση Stichting de Thuiskopie, σκέψη 36). Επομένως, όταν η είσπραξη αυτή παρουσιάζει δυσχέρειες, το οικείο κράτος μέλος υποχρεούται επίσης να τις υπερβεί λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαίτερες περιστάσεις κάθε περιπτώσεως.

33 Πάντως, όταν δεν υφίστανται πρακτικές δυσχέρειες ή όταν οι δυσχέρειες αυτές δεν είναι επαρκείς, δεν υπάρχει ο απαραίτητος σύνδεσμος μεταξύ, αφενός, της επιβολής του τέλους ιδιωτικής αντιγραφής στα υποθέματα και, αφετέρου, της χρήσεώς τους για ιδιωτική αναπαραγωγή, οπότε η άνευ διακρίσεων επιβολή του τέλους αυτού δεν δικαιολογείται και δεν ανταποκρίνεται στην επιδιωκόμενη «δέουσα ισορροπία» μεταξύ των συμφερόντων των εν λόγω δικαιούχων και των συμφερόντων των χρηστών προστατευόμενων αντικειμένων.

34 Στο εθνικό δικαστήριο απόκειται να εξετάσει, λαμβανομένων υπόψη των ιδιαίτερων περιστάσεων κάθε εθνικού συστήματος και των επιβαλλομένων με την οδηγία 2001/29 ορίων, αν πρακτικές δυσχέρειες δικαιολογούν το σύστημα αυτό χρηματοδοτήσεως της δίκαιης αποζημιώσεως και, σε καταφατική περίπτωση, αν το δικαίωμα επιστροφής των τυχόν καταβληθέντων τελών πέραν της περιπτώσεως για την οποία γίνεται λόγος στο άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο β′, της οδηγίας 2001/29 είναι πραγματικό και δεν καθιστά εξαιρετικώς δυσχερή την επιστροφή των εν λόγω τελών.

35 Εν προκειμένω, το αιτούν δικαστήριο πρέπει να εξετάσει, πρώτον αν η άνευ διακρίσεων επιβολή του τέλους ιδιωτικής αντιγραφής, λόγω της θέσεως σε κυκλοφορία για εμπορικούς σκοπούς και έναντι αμοιβής υποθεμάτων εγγραφής κατάλληλων για την αναπαραγωγή, ανταποκρίνεται πάντοτε σε επαρκείς πρακτικές δυσχέρειες. Στο πλαίσιο αυτό, πρέπει να ληφθεί υπόψη το περιεχόμενο, η αποτελεσματικότητα, ο βαθμός στον οποίο είναι γνωστή και η απλότητα εφαρμογής της εξαιρέσεως την οποία προέβαλε a priori η Austro-Mechana με τις γραπτές παρατηρήσεις της και κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση.

36 Δεύτερον, το αιτούν δικαστήριο πρέπει επίσης να εξετάσει αν το περιεχόμενο, η αποτελεσματικότητα, ο βαθμός στον οποίο είναι γνωστή και η απλότητα ασκήσεως του δικαιώματος επιστροφής καθιστούν δυνατή την άμβλυνση των ενδεχόμενων ανισορροπιών που δημιουργεί το σύστημα προς αντιμετώπιση των διαπιστωθεισών πρακτικών δυσχερειών. Συναφώς, επισημαίνεται ότι το αιτούν δικαστήριο τονίζει ότι οι περιπτώσεις επιστροφής δεν περιορίζονται στις ρητώς αναφερόμενες στο άρθρο 42b, παράγραφος 6, του UrhG.

37 Κατόπιν των προεκτεθέντων, στο πρώτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας 2001/29 έχει την έννοια ότι δεν αντιτίθεται σε νομοθεσία κράτους μέλους η οποία επιβάλλει άνευ διακρίσεων τέλος ιδιωτικής αντιγραφής στην πρώτη θέση σε κυκλοφορία στο έδαφός του, για εμπορικούς σκοπούς και έναντι αντιτίμου, υποθεμάτων εγγραφής κατάλληλων για την αναπαραγωγή, προβλέποντας, συγχρόνως, δικαίωμα επιστροφής των καταβληθέντων τελών σε περίπτωση κατά την οποία η τελική χρήση των υποθεμάτων αυτών δεν εμπίπτει στην περίπτωση την οποία αφορά η διάταξη αυτή όταν, όπερ απόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξετάσει, λαμβανομένων υπόψη των ιδιαίτερων περιστάσεων κάθε εθνικού συστήματος και των επιβαλλομένων με την οδηγία αυτή ορίων, πρακτικές δυσχέρειες δικαιολογούν το σύστημα αυτό χρηματοδοτήσεως της δίκαιης αποζημιώσεως και το εν λόγω δικαίωμα επιστροφής είναι πραγματικό και δεν καθιστά εξαιρετικώς δυσχερή την επιστροφή του καταβληθέντος τέλους.

Επί του δευτέρου ερωτήματος

38 Καθόσον το δεύτερο ερώτημα εξαρτάται από το πρώτο και η απάντηση που θα δοθεί στο πρώτο ερώτημα εξαρτάται από την εκτίμηση του αιτούντος δικαστηρίου, πρέπει να δοθεί απάντηση και στο δεύτερο αυτό ερώτημα.

39 Με το δεύτερο ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας 2001/29 έχει την έννοια ότι αντιβαίνει προς αυτό η πρόβλεψη εκ μέρους κράτους μέλους μαχητού τεκμηρίου ιδιωτικής χρήσεως των υποθεμάτων εγγραφής που είναι κατάλληλα για την αναπαραγωγή, σε περίπτωση διαθέσεώς τους σε φυσικά πρόσωπα, στο πλαίσιο του συστήματος δίκαιης αποζημιώσεως της διατάξεως αυτής, μέσω τέλους ιδιωτικής αντιγραφής εις βάρος των προσώπων που προβαίνουν στην πρώτη θέση σε κυκλοφορία στο έδαφός του των υποθεμάτων αυτών, για εμπορικούς σκοπούς και έναντι αντιτίμου.

40 Συναφώς, διαπιστώνεται ότι, στο πλαίσιο του ευρέος περιθωρίου που διαθέτουν τα κράτη μέλη για τον καθορισμό της μορφής, των λεπτομερειών καταβολής και του ενδεχόμενου ύψους αυτής της δίκαιης αποζημιώσεως, έχουν τη δυνατότητα να προβλέπουν τεκμήρια, μεταξύ άλλων, όπως υπομνήσθηκε στη σκέψη 32 της παρούσας αποφάσεως, όταν η πραγματική είσπραξη της δίκαιης αποζημιώσεως για την αποκατάσταση της ζημίας των δημιουργών επί του εδάφους τους παρουσιάζει δυσχέρειες.

41 Στο πλαίσιο συστημάτων χρηματοδοτήσεως, παρεμφερών με το σύστημα που θεσπίζει το άρθρο 42b του UrhG, το Δικαστήριο έχει ήδη κρίνει ότι, αφ' ης στιγμής τα υποθέματα που είναι κατάλληλα για την αναπαραγωγή διατέθηκαν σε φυσικά πρόσωπα για ιδιωτικούς σκοπούς, δεν χρειάζεται να αποδειχθεί ότι τα πρόσωπα αυτά όντως παρήγαγαν με αυτά ιδιωτικά αντίγραφα και προξένησαν επομένως όντως ζημία στους δημιουργούς, δεδομένου ότι ευλόγως τεκμαίρεται ότι τα ως άνω φυσικά πρόσωπα επωφελούνται πλήρως από τη θέση των υποθεμάτων αυτών στη διάθεσή τους, λογίζεται

δηλαδή ότι κάνουν χρήση όλων των σχετικών με τα εν λόγω υποθέματα λειτουργιών, περιλαμβανομένης της λειτουργίας της αναπαραγωγής (προπαρατεθείσα απόφαση Padawan, σκέψεις 54 και 55).

42 Συγκεκριμένα, απλώς και μόνο η ικανότητα των υποθεμάτων εγγραφής να παράγουν αντίγραφα αρκεί για να δικαιολογήσει την επιβολή του τέλους ιδιωτικής αντιγραφής, υπό την προϋπόθεση ότι τα εν λόγω υποθέματα έχουν διατεθεί στα φυσικά πρόσωπα υπό την ιδιότητά τους ως ιδιωτών χρηστών (προπαρατεθείσα απόφαση Padawan, σκέψη 56).

43 Ωστόσο, λαμβανομένων υπόψη των πρακτικών δυσχερειών σχετικά με τον καθορισμό του προορισμού για ιδιωτική χρήση υποθέματος εγγραφής κατάλληλου για την αναπαραγωγή, η πρόβλεψη μαχητού τεκμηρίου για τη χρήση αυτή κατά τη διάθεση του εν λόγω υποθέματος σε φυσικό πρόσωπο είναι, κατ' αρχήν, δικαιολογημένη και ανταποκρίνεται στην επιδιωκόμενη «δέουσα ισορροπία» μεταξύ των συμφερόντων των δημιουργών και των συμφερόντων των χρηστών προστατευόμενων αντικειμένων.

44 Στο εθνικό δικαστήριο απόκειται να εξετάσει, λαμβανομένων υπόψη των ιδιαίτερων περιστάσεων κάθε εθνικού συστήματος και των ορίων που επιβάλλει η οδηγία 2001/29, κατά πόσον οι σχετικές με τον καθορισμό του προορισμού τους για ιδιωτική χρήση των επίμαχων υποθεμάτων πρακτικές δυσχέρειες δικαιολογούν την πρόβλεψη τέτοιου τεκμηρίου και, εν πάση περιπτώσει, αν το προβλεπόμενο τεκμήριο καταλήγει στην επιβολή του τέλους ιδιωτικής αντιγραφής στις περιπτώσεις κατά τις οποίες η τελική χρήση των εν λόγω υποθεμάτων δεν εμπίπτει προδήλως στην περίπτωση την οποία αφορά το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας 2001/29.

45 Υπό τις περιστάσεις αυτές, στο δεύτερο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας 2001/29 έχει την έννοια ότι, στο πλαίσιο συστημάτων χρηματοδοτήσεως της δίκαιης αποζημιώσεως, για την οποία γίνεται λόγος στη διάταξη αυτή, μέσω επιβολής τέλους ιδιωτικής αντιγραφής εις βάρος των προσώπων τα οποία προβαίνουν στη θέση σε κυκλοφορία στο έδαφος του οικείου κράτους μέλους υποθεμάτων εγγραφής κατάλληλων για την αναπαραγωγή, για εμπορικούς σκοπούς και έναντι αντιτίμου, δεν αντιβαίνει προς τη διάταξη αυτή η πρόβλεψη εκ μέρους του εν λόγω κράτους μέλους μαχητού τεκμηρίου ιδιωτικής χρήσεως των εν λόγω υποθεμάτων κατά τη διάθεσή τους σε φυσικά πρόσωπα, όταν πρακτικές δυσχέρειες σχετικά με τον καθορισμό της ιδιωτικής χρήσεως των επίμαχων υποθεμάτων δικαιολογούν την πρόβλεψη τέτοιου τεκμηρίου και καθόσον το προβλεπόμενο τεκμήριο δεν καταλήγει στην επιβολή του τέλους ιδιωτικής αντιγραφής στις περιπτώσεις κατά τις οποίες η τελική χρήση των υποθεμάτων αυτών δεν εμπίπτει προδήλως στην περίπτωση την οποία αφορά η διάταξη αυτή.

Επί του τρίτου ερωτήματος

46 Με το τρίτο ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας 2001/29 έχει την έννοια ότι το δικαίωμα δίκαιης αποζημιώσεως της διατάξεως αυτής, ή το τέλος ιδιωτικής αντιγραφής προς χρηματοδότηση της αποζημιώσεως αυτής, μπορεί να αποκλείεται λόγω του ότι το ήμισυ των εσόδων που εισπράττονται βάσει της αποζημιώσεως αυτής ή του τέλους αυτού δεν καταβάλλεται απευθείας στους δικαιούχους της εν λόγω αποζημιώσεως, αλλά σε οργανισμούς κοινωνικών και πολιτιστικών σκοπών που έχουν ιδρυθεί προς όφελος των δικαιούχων αυτών.

47 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι η πρόβλεψη και το ύψος της δίκαιης αποζημιώσεως κατά το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας 2001/29 τελούν σε συσχετισμό με τη ζημία των δημιουργών λόγω της αναπαραγωγής των προστατευόμενων έργων τους που γίνεται χωρίς την άδειά τους για ιδιωτική χρήση. Στο πλαίσιο αυτό, η δίκαιη αποζημίωση πρέπει να θεωρείται ως το αντιστάθμισμα της ζημίας την οποία υφίστανται οι εν λόγω δικαιούχοι και, επομένως, πρέπει οπωσδήποτε να υπολογίζεται βάσει του κριτηρίου της ζημίας που προκλήθηκε σε αυτούς λόγω της εξαιρέσεως της ιδιωτικής αντιγραφής (βλ. προπαρατεθείσα απόφαση Padawan, σκέψεις 40 και 42).

48 Εξάλλου, το Δικαστήριο έκρινε ότι, όσον αφορά το δικαίωμα για δίκαιη αποζημίωση που οφείλεται στους δημιουργούς λόγω της εξαιρέσεως της ιδιωτικής αντιγραφής, από καμία διάταξη της οδηγίας 2001/29 δεν προκύπτει ότι ο νομοθέτης της Ένωσης προέβλεψε τη δυνατότητα του δικαιούχου να παραιτείται του εν λόγω δικαιώματός του (απόφαση της 9ης Φεβρουαρίου 2012, C-277/10, Luksan, σκέψη 105).

49 Πάντως, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 76 των προτάσεών του, η οδηγία 2001/29 δεν επιβάλλει στα κράτη μέλη, τα οποία εισήγαγαν την εξαίρεση ιδιωτικής αντιγραφής στο εθνικό τους δίκαιο, να διασφαλίζουν στους δικαιούχους της εν λόγω δίκαιης αποζημιώσεως την εις χρήμα καταβολή του συνόλου της αποζημιώσεως αυτής και δεν τα εμποδίζει να προβλέπουν, στο πλαίσιο του ευρέος περιθωρίου εκτιμήσεως που διαθέτουν, ότι ένα μέρος της ίδιας αυτής αποζημιώσεως θα καταβάλλεται υπό τη μορφή έμμεσου αντισταθμίσματος.

50 Συναφώς, το γεγονός ότι η δίκαιη αποζημίωση πρέπει να θεωρηθεί ως αντιστάθμισμα της ζημίας που υφίστανται οι δημιουργοί λόγω της εξαιρέσεως της ιδιωτικής αντιγραφής και, επομένως, πρέπει οπωσδήποτε να υπολογιστεί βάσει της ζημίας αυτής, δεν αντιτίθεται στο ότι ένα μέρος των εσόδων που προορίζονται για τη δίκαιη αποζημίωση καταβάλλεται εμμέσως στους δικαιούχους, μέσω οργανισμών κοινωνικών και πολιτιστικών σκοπών, οι οποίοι έχουν ιδρυθεί προς όφελός τους.

51 Συγκεκριμένα, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 76 των προτάσεών του, τα συστήματα αμοιβής για την ιδιωτική αντιγραφή είναι, επί του παρόντος, κατ' ανάγκη ασαφή ως προς τα περισσότερα υποθέματα εγγραφής, καθόσον είναι αδύνατον στην πράξη να καθοριστεί ποιο έργο αναπαρήχθη, από ποιον χρήστη και σε ποιο υπόθεμα.

52 Εξάλλου, επισημαίνεται ότι το σύστημα αυτό έμμεσης εισπράξεως της δίκαιης αποζημιώσεως από τους δικαιούχους της ανταποκρίνεται σε έναν από τους σκοπούς της προσήκουσας νομικής προστασίας των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, που αφορά η οδηγία 2001/29, ο οποίος είναι, όπως προκύπτει από τις αιτιολογικές σκέψεις 10 και 11 της οδηγίας αυτής, να εξασφαλιστούν στην ευρωπαϊκή πολιτιστική δημιουργικότητα και παραγωγή οι αναγκαίοι πόροι για τη συνέχιση της δημιουργικής και καλλιτεχνικής εργασίας καθώς και να διασφαλιστεί η αυτονομία και η αξιοπρέπεια των δημιουργών και των ερμηνευτών.

53 Κατά συνέπεια, το γεγονός ότι μέρος των εσόδων που προορίζονται για τη δίκαιη αποζημίωση κατά το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας 2001/29 προορίζεται για οργανισμούς κοινωνικών και πολιτιστικών σκοπών, ιδρυθέντες προς όφελος των δικαιούχων της αποζημιώσεως αυτής, δεν αντίκειται καθεαυτό στο αντικείμενο της εν λόγω αποζημιώσεως, καθόσον οι εν λόγω οργανισμοί λειτουργούν πράγματι προς όφελος των δικαιούχων και οι λεπτομέρειες λειτουργίας τους δεν δημιουργούν δυσμενείς διακρίσεις, όπερ απόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξετάσει.

54 Συγκεκριμένα, δεν συνάδει προς το αντικείμενο της αποζημιώσεως αυτής η χορήγηση του οφέλους των εν λόγω οργανισμών σε πρόσωπα πλην των δικαιούχων ή ο αποκλεισμός, κατά νόμο ή στην πράξη, προσώπων μη εχόντων την ιθαγένεια του οικείου κράτους μέλους.

55 Κατόπιν των προεκτεθέντων, στο τρίτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας 2001/29 έχει την έννοια ότι το δικαίωμα της δίκαιης αποζημιώσεως, το οποίο αφορά η διάταξη αυτή, ή το τέλος ιδιωτικής αντιγραφής προς χρηματοδότηση της αποζημιώσεως αυτής, δεν μπορεί να αποκλείεται λόγω του ότι το ήμισυ των εσόδων, που εισπράττονται βάσει της αποζημιώσεως ή του τέλους αυτού, δεν καταβάλλεται απευθείας στους δικαιούχους της ίδιας αυτής αποζημιώσεως, αλλά σε οργανισμούς κοινωνικών και πολιτιστικών σκοπών υπέρ των δικαιούχων αυτών, καθόσον οι εν λόγω οργανισμοί κοινωνικών και πολιτιστικών σκοπών λειτουργούν πράγματι προς όφελος των δικαιούχων αυτών και οι λεπτομέρειες λειτουργίας τους δεν δημιουργούν δυσμενείς διακρίσεις, όπερ απόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξετάσει.

Επί του τετάρτου ερωτήματος

56 Με το τέταρτο ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας 2001/29 έχει την έννοια ότι η επιβαλλόμενη από κράτος μέλος υποχρέωση καταβολής, κατά τη θέση σε κυκλοφορία για εμπορικούς σκοπούς και έναντι αντιτίμου υποθεμάτων εγγραφής κατάλληλων για την αναπαραγωγή, τέλους ιδιωτικής αντιγραφής προς χρηματοδότηση της δίκαιης αποζημιώσεως, την οποία αφορά η διάταξη αυτή, μπορεί να αποκλείεται λόγω του ότι ανάλογο τέλος έχει ήδη καταβληθεί σε άλλο κράτος μέλος.

57 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας 2001/29 επιβάλλει στο κράτος μέλος που εισήγαγε στο εσωτερικό του δίκαιο την εξαίρεση της ιδιωτικής αντιγραφής υποχρέωση αποτελέσματος, υπό την έννοια ότι το κράτος αυτό οφείλει να διασφαλίσει, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του, την πραγματική είσπραξη της δίκαιης αποζημιώσεως η οποία προορίζεται να αποζημιώσει τους δημιουργούς που υπέστησαν τη γενομένη ζημία, μεταξύ άλλων αν η ζημία αυτή προκλήθηκε στο έδαφος του εν λόγω κράτους μέλους (προπαρατεθείσα απόφαση Stichting de Thuiskopie, σκέψη 34).

58 Δεδομένου ότι, κατ' αρχήν, απόκειται στους τελικούς χρήστες που προβαίνουν, για ιδιωτική τους χρήση, στην αναπαραγωγή προστατευόμενου έργου χωρίς προηγουμένως να έχουν ζητήσει άδεια του δικαιούχου και που, επομένως, προκαλούν ζημία στον τελευταίο να τον αποζημιώσουν, δύναται να τεκμαρθεί ότι η ζημία που πρέπει να αποκατασταθεί γεννήθηκε στο έδαφος του κράτους μέλους όπου κατοικούν οι τελικοί αυτοί χρήστες (προπαρατεθείσα απόφαση Stichting de Thuiskopie, σκέψη 35).

59 Επομένως, αν κράτος μέλος έχει εισαγάγει στο εσωτερικό του δίκαιο την εξαίρεση της ιδιωτικής αντιγραφής και αν οι τελικοί χρήστες που προβαίνουν, για ιδιωτικούς σκοπούς, στην αναπαραγωγή προστατευόμενου έργου κατοικούν στο έδαφός του, το εν λόγω κράτος μέλος οφείλει να διασφαλίσει, σύμφωνα με την εδαφική του αρμοδιότητα, την πραγματική είσπραξη της δίκαιης αποζημιώσεως για την αποκατάσταση της ζημίας που οι δημιουργοί υφίστανται στο έδαφός του (προπαρατεθείσα απόφαση Stichting de Thuiskopie, σκέψη 36).

60 Περαιτέρω, υπενθυμίζεται ότι το σύστημα εισπράξεως που επελέγη από το οικείο κράτος μέλος δεν δύναται να το απαλλάξει από την υποχρέωση αποτελέσματος η οποία συνίσταται στη διασφάλιση υπέρ των θιγομένων δημιουργών της πραγματικής καταβολής δίκαιης αποζημιώσεως για την αποκατάσταση της ζημίας που γεννήθηκε στο έδαφός του (προπαρατεθείσα απόφαση Stichting de Thuiskopie, σκέψη 39).

61 Συναφώς, δεν έχει σημασία για την υποχρέωση αυτή το γεγονός ότι, σε περίπτωση συμβάσεως εξ αποστάσεως, ο επαγγελματίας πωλητής ο οποίος θέτει εξοπλισμό, συσκευές ή υποθέματα αναπαραγωγής στη διάθεση αγοραστών, ως τελικών χρηστών, που κατοικούν στο έδαφος αυτού του κράτους μέλους είναι εγκατεστημένος σε άλλο κράτος μέλος (προπαρατεθείσα απόφαση Stichting de Thuiskopie, σκέψη 40).

62 Λαμβανομένου υπόψη ότι, όπως υπομνήσθηκε στη σκέψη 48 της παρούσας αποφάσεως, η δίκαιη αποζημίωση πρέπει να θεωρείται ως το αντιστάθμισμα της ζημίας την οποία υφίστανται οι δημιουργοί λόγω της εξαιρέσεως της ιδιωτικής αντιγραφής και, επομένως, πρέπει οπωσδήποτε να υπολογίζεται βάσει του κριτηρίου της ζημίας αυτής, δεν μπορεί θεμιτώς να υποστηριχθεί ότι η μεταφορά από ένα κράτος μέλος σε άλλο των υποθεμάτων που είναι κατάλληλα για την αναπαραγωγή μπορεί να αυξήσει την προκαλούμενη στους εν λόγω δημιουργούς ζημία.

63 Συγκεκριμένα, το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας 2001/29 δεν προβλέπει δίκαιη αποζημίωση για τη θέση σε κυκλοφορία υποθεμάτων εγγραφής κατάλληλων για την αναπαραγωγή, αλλά για την καθεαυτή αναπαραγωγή σε οποιοδήποτε μέσο που πραγματοποιείται από φυσικό

πρόσωπο για ιδιωτική χρήση και για μη άμεσους ή έμμεσους εμπορικούς σκοπούς. Ωστόσο, η αναπαραγωγή αυτή δεν προκαλείται λόγω της μεταφοράς από ένα κράτος μέλος σε άλλο των υποθεμάτων εγγραφής που είναι κατάλληλα για την αναπαραγωγή.

64 Δεδομένου ότι το κράτος μέλος, το οποίο εισήγαγε την εξαίρεση της ιδιωτικής αντιγραφής στο εθνικό του δίκαιο και στο οποίο κατοικούν οι τελικοί χρήστες που προβαίνουν, για ιδιωτικούς σκοπούς, στην αναπαραγωγή προστατευόμενου έργου, οφείλει να διασφαλίσει, σύμφωνα με την εδαφική του αρμοδιότητα, την πραγματική είσπραξη της δίκαιης αποζημιώσεως για την αποκατάσταση της ζημίας των δημιουργών, η ήδη πραγματοποιηθείσα σε άλλο κράτος μέλος καταβολή του τέλους προς χρηματοδότηση της αποζημιώσεως αυτής δεν μπορεί να προβληθεί προκειμένου να αποφευχθεί η καταβολή στο πρώτο κράτος μέλος της εν λόγω αποζημιώσεως ή του τέλους προς χρηματοδότησή της.

65 Πάντως, το πρόσωπο το οποίο προκατέβαλε το τέλος αυτό σε κράτος μέλος το οποίο δεν είναι εδαφικώς αρμόδιο μπορεί να ζητήσει την επιστροφή του, σύμφωνα με το εθνικό του δίκαιο.

66 Κατόπιν των προεκτεθέντων, στο τέταρτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο β′, της οδηγίας 2001/29 έχει την έννοια ότι η επιβαλλόμενη από κράτος μέλος υποχρέωση καταβολής, κατά τη θέση σε κυκλοφορία για εμπορικούς σκοπούς και έναντι αντιτίμου υποθεμάτων εγγραφής κατάλληλων για την αναπαραγωγή, τέλους ιδιωτικής αντιγραφής προς χρηματοδότηση της δίκαιης αποζημιώσεως, την οποία αφορά η διάταξη αυτή, δεν μπορεί να αποκλείεται λόγω του ότι έχει ήδη καταβληθεί σε άλλο κράτος μέλος ανάλογο τέλος.

Επί των δικαστικών εξόδων

67 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (δεύτερο τμήμα) αποφαίνεται:

1) **Το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο β′, της οδηγίας 2001/29/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 2001, για την εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος του δημιουργού και συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία της πληροφορίας, έχει την έννοια ότι δεν αντιτίθεται σε νομοθεσία κράτους μέλους η οποία επιβάλλει άνευ διακρίσεων τέλος ιδιωτικής αντιγραφής στην πρώτη θέση σε κυκλοφορία στο έδαφός του, για εμπορικούς σκοπούς και έναντι αντιτίμου, υποθεμάτων εγγραφής κατάλληλων για την αναπαραγωγή, προβλέποντας, συγχρόνως, δικαίωμα επιστροφής των καταβληθέντων τελών σε περίπτωση κατά την οποία η τελική χρήση των υποθεμάτων αυτών δεν εμπίπτει στην περίπτωση την οποία αφορά η διάταξη αυτή όταν, όπερ απόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξετάσει, λαμβανομένων υπόψη των ιδιαίτερων περιστάσεων κάθε εθνικού συστήματος και των επιβαλλομένων με την οδηγία αυτή ορίων, πρακτικές δυσχέρειες δικαιολογούν το σύστημα αυτό χρηματοδοτήσεως της δίκαιης αποζημιώσεως και το εν λόγω δικαίωμα επιστροφής είναι πραγματικό και δεν καθιστά εξαιρετικώς δυσχερή την επιστροφή του καταβληθέντος τέλους.**

2) **Το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο β′, της οδηγίας 2001/29 έχει την έννοια ότι, στο πλαίσιο συστημάτων χρηματοδοτήσεως της δίκαιης αποζημιώσεως, για την οποία γίνεται λόγος στη διάταξη αυτή, μέσω επιβολής τέλους ιδιωτικής αντιγραφής εις βάρος των προσώπων τα οποία προβαίνουν στη θέση σε κυκλοφορία στο έδαφος του οικείου κράτους μέλους υποθεμάτων εγγραφής κατάλληλων για την αναπαραγωγή, για εμπορικούς σκοπούς και έναντι αντιτίμου, δεν αντιβαίνει προς τη διάταξη αυτή η πρόβλεψη εκ μέρους του εν**

λόγω κράτους μέλους μαχητού τεκμηρίου ιδιωτικής χρήσεως των εν λόγω υποθεμάτων κατά τη διάθεσή τους σε φυσικά πρόσωπα, όταν πρακτικές δυσχέρειες σχετικά με τον καθορισμό της ιδιωτικής χρήσεως των επίμαχων υποθεμάτων δικαιολογούν την πρόβλεψη τέτοιου τεκμηρίου και καθόσον το προβλεπόμενο τεκμήριο δεν καταλήγει στην επιβολή του τέλους ιδιωτικής αντιγραφής στις περιπτώσεις κατά τις οποίες η τελική χρήση των υποθεμάτων αυτών δεν εμπίπτει προδήλως στην περίπτωση την οποία αφορά η διάταξη αυτή.

3) **Το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο β′, της οδηγίας 2001/29 έχει την έννοια ότι το δικαίωμα της δίκαιης αποζημιώσεως, το οποίο αφορά η διάταξη αυτή, ή το τέλος ιδιωτικής αντιγραφής προς χρηματοδότηση της αποζημιώσεως αυτής, δεν μπορεί να αποκλείεται λόγω του ότι το ήμισυ των εσόδων, που εισπράττονται βάσει της αποζημιώσεως ή του τέλους αυτού, δεν καταβάλλεται απευθείας στους δικαιούχους της ίδιας αυτής αποζημιώσεως, αλλά σε οργανισμούς κοινωνικών και πολιτιστικών σκοπών υπέρ των δικαιούχων αυτών, καθόσον οι εν λόγω οργανισμοί κοινωνικών και πολιτιστικών σκοπών λειτουργούν πράγματι προς όφελος των δικαιούχων αυτών και οι λεπτομέρειες λειτουργίας τους δεν δημιουργούν δυσμενείς διακρίσεις, όπερ απόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξετάσει.**

4) **Το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο β′, της οδηγίας 2001/29 έχει την έννοια ότι η επιβαλλόμενη από κράτος μέλος υποχρέωση καταβολής, κατά τη θέση σε κυκλοφορία για εμπορικούς σκοπούς και έναντι αντιτίμου υποθεμάτων εγγραφής κατάλληλων για την αναπαραγωγή, τέλους ιδιωτικής αντιγραφής προς χρηματοδότηση της δίκαιης αποζημιώσεως, την οποία αφορά η διάταξη αυτή, δεν μπορεί να αποκλείεται λόγω του ότι έχει ήδη καταβληθεί σε άλλο κράτος μέλος ανάλογο τέλος.**

(υπογραφές)